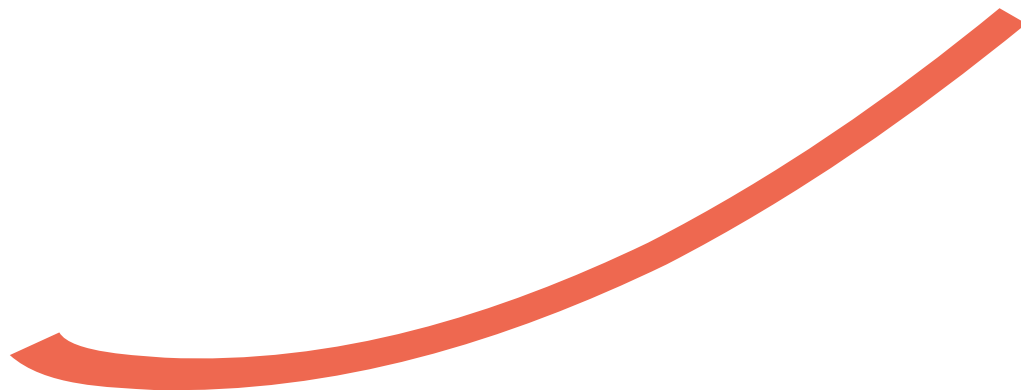

VII PREMI D'ASSAIG PEDAGÒGIC FREDERIC COMPANY I FRANQUESA¹

Un còctel per descobrir-nos

Treball presentat amb el pseudònim: *Coctelera universitària*, per
BEGOÑA PIQUÉ i SIMON², doctora en pedagogia
i 11 estudiants del Grau de Pedagogia
JUDIT BARCO, CLÀUDIA BLANCO, CRISTINA COLLADOS, ALBA GÓMEZ,
ANNA JORDÀ, IRENE MARTÍNEZ, CARMEN PEY, PAULA QUIRANTE,
CRISTINA RAMOS, MÍRIAM REDONDO i ALEX SIURANA
30 de juny de 2014

¹- Assaig guanyador del @VI Premi d'Assaig Pedagògic Frederic Company i Franquesa, convocat amb la temàtica "Investigació i Innovació en l'àmbit professional"

²- Doctora en Pedagogia i professora tutora del Pràctiques Externes del Grau de Pedagogia, Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona

Begoña Piqué (Coord.)

Un dels temes debat en el marc dels seminaris de pràctica reflexiva que portem a terme amb els estudiants que realitzen les Pràctiques Externes del Grau de Pedagogia³, és la "*visibilització de la figura del pedagog a les institucions*". Entre les explicacions de les seves impressions durant els primers dies que inicien les pràctiques apareixen les primeres pors davant el que els espera, la incertesa en saber fer adequadament les activitats o el respecte per respondre a les expectatives dipositades en ells i elles. També sorgeixen comentaris sobre la confiança i les possibilitats de descobrir què els ofereixen. Un aspecte però que els sorprèn és la desconeixença del rol i funcions del pedagog⁴ a les institucions. És en aquest sentit que compartim en sessions de seminari la manera de fer-nos visibles i ésser cada cop més presents en el món professional. Amb aquesta idea desenvolupem en les pàgines següents un *còctel* amb les aportacions realitzades per un grup d'onze estudiants, per *descobrir* als professionals de la pedagogia i que tenen a veure amb: *donar confiança als altres i fer confiança* (E1), *la constància* (E2 i E3), *tenir iniciativa i fer propostes* (E4), *fer de pont envers la inclusió* (E5 i E6), *saber escoltar per saber actuar* (E7), *l'orientació* (E8 i E9), *tenir una visió optimista* (E10) i *saber aprofitar les oportunitats* (E11), entre molts altres aspectes que s'han considerat en el context de treball establert al llarg del curs.

Hem de dir que, el fet de presentar-nos al premi ha estat per nosaltres una oportunitat més de "*visibilitzar-nos*" davant la comunitat educativa i la societat en general.

Donar confiança als altres i fer confiança

Anna Jordà (E1)

Confio en tu. Aquesta frase és inici i final de les dues accions que com a persones i professionals és important que portem a terme. Cal que sapiguem donar confiança als altres però també hem de saber com guanyar-nos la confiança dels altres. Però com es fa i què hi ha darrera d'aquesta frase prèvia i posterior d'un procés de construcció relacional entre diverses persones?

Dir: *Confio en tu*, és donar seguretat, ajudar a construir una autoestima sòlida i creure en el que l'altre és capaç de fer. Transmetre força i fer veure a l'altre persona que no està sol i que algú està convençut del que pot aconseguir. Donar una mirada positiva que contempla les potencialitats i capacitats i deixa de banda el prejudici, el rancor o la desconfiança. Creure en els altres trencarà amb les barreres que sovint nosaltres mateixos marquem per poder així anar més enllà. *Estén la mà a les altres persones amb fermesa i seguretat, sense vacil·lar. Fes confiança els altres i aconseguiràs relacions sinceres.*

La frase tan buscada: "confio en tu" és un regal que s'ha de guanyar. Per aconseguir-la no hi ha cap recepta escrita però pots començar per ser sincer de manera assertiva, t'ajudarà a guanyar-te la confiança si ets coherent amb els teus principis i els teus actes, mostrant compromís amb el teu entorn i sent competent amb el que fas. Tot i seguir aquests passos no oblidis que la teva mà estesa estarà a l'espera perquè és l'altre, i només l'altre, qui té el poder per donar-te a tu la confiança. No és quelcom que es pugui exigir o pagar. S'ha de guanyar. Recorda que el "confio en tu" pot ser o no infinit. Però s'ha de mimar i cuidar aquesta unió perquè aconseguir-la no serà fàcil però perdre-la, sí.

La constància

Clàudia Blanco i Míriam Redondo (E2 i E3)

Una característica bàsica per a què el pedagog ja sigui visible dins de la seva feina i dins de la nostra societat és la constància, entenent per aquesta una actitud en front la vida de fermesa i perseverança. Mantenir-nos actius, saber mostrar solucions davant de conflictes, proposar accions que apareguin a la nostra feina.

El treball que realitzem ha de ser continuu i és per naturalesa lent. Necessita temps i espai per que aquella acció tingui uns resultats. Des de les petites accions, converses entre passadissos, les experiències innovadores, fins a les investigacions o estudis necessiten el seu dia a dia, el seu pas a pas per tirar en davant. El saber ser, treballar com aquell violinista que dia rere dia assaja per poder tocar una simfonia de Beethoven, *nosaltres també necessitem cuidar i mimar la nostra obra, l'acte educatiu*.

L'origen de la paraula Pedagogia⁵ significa acompanyar i això comporta adaptar-se als diferents ritmes de la resta de persones. Implica també que haguem de ser pacients, constants, respectant en tot moment com i quan les altres persones decideixin avançar, créixer i aprendre.

Després d'haver treballat de manera constant posant molts granets de sorra el que s'aconsegueix és una muntanya i és llavors quan el col·lectiu amb el qual es treballa, la societat en la qual es troba, s'adona de la feina que poc a poc s'ha anat realitzant a la penombra.

Gràcies a la constància aconseguim serietat i compromís fet que provoca que la societat adquireixi més confiança vers nosaltres.

Tenir iniciativa i fer propostes

Carmen Pey (E4)

Avui en dia, davant de tanta especialització, categorització i encasellament de les professions, cal un punt d'unitat, cohesió i globalització. El Grau de Pedagogia t'atorga aquesta visió global davant d'un conflicte, problema o dilema que ens trobem. Estem preparats per poder ser crítics i estudiar totes les possibilitats que puguin haver en un moment donat.

Ésser crític va acompanyat de ganes d'observar, d'estudiar i d'aprendre, anant més enllà del que a simple vista es pot donar per fet. Aquesta observació va acompanyada del respecte per la cultura i manera de fer on ens trobem i tenir sempre els peus a terra per suggerir idees noves. Les idees que es presentin han de ser coherents amb la cultura de la institució. *Tan important és proposar idees com saber i esperar el moment just per fer-les*. Per a això, prèviament s'ha de crear un clima de confiança entre nosaltres i l'entorn. És essencial respectar la manera de fer i intentar entendre amb una ment oberta. Només amb una actitud assertiva es pot transmetre un interès pel que s'està fent, i encomanar aquestes ganes d'aprendre dels altres i d'escoltar les nostres propostes per a futures actuacions que es duem a terme.

Per nosaltres és essencial no perdre el punt de connexió amb l'entorn d'intervenció, per això necessitem de la formació permanent. Tal i com va aportar a la pedagogia Ivan Illich (1926-2002)⁶, és bàsic introduir-se en xarxes que enriqueixin el saber professional de manera cooperativa i de col·laboració mútua. En definitiva, la iniciativa i creativitat es va construint. Processar tota la informació i aportar-la en el moment just és una habilitat que s'aconseguirà amb la pràctica.

Fer de pont envers la inclusió

Judith Barco i Paula Quirante (E5 i E6)

L'educació ha de ser per tothom i tothom ha de poder participar d'aquesta. La inclusió és la eina essencial per poder-ho fer i aquí és on nosaltres juguem un paper fonamental. Els/les pedagogs/es hem de ser els principals precursors de formar una societat més inclusiva, i precisament és en aquest sentit que hem de ser presents a gairebé tots els àmbits educatius.

La possibilitat esdevindrà una realitat quan creiem en la inclusió i la portem a la pràctica diària.

Fer de pont per la inclusió és una de les fites més importants que hem d'assolir, convertint-se així en un objectiu professional clar. Això no significa que tinguem sempre la raó ni les solucions certes. Per fer-ho, hem de treballar perquè la inclusió sigui un procés natural i inherent dins l'organització i per aconseguir-la el nostre paper ha de ser com els silencis en una melodia, donar-los temps, escoltar les opinions, valorar diferents possibilitats i aprofitar el moment.

És curiós com sovint són els propis usuaris o educands els que ens mostren quin és el camí cap a la inclusió, aquest camí que per alguns professionals de l'educació resulta tant intransitable. El voltant dels pedagogs esdevé de vegades un aprenentatge en sí mateix.

La inclusió ha de ser present en la societat, no només a les aules, superant les barreres institucionals i fent que la vertadera inclusió, sigui cosa de tothom i entre tots i totes crear un món millor.

Saber escoltar per saber actuar

Irene Martínez (E7)

La comunicació és un dels aspectes més importants com a característica dels pedagogs. Per això mateix, saber escoltar, és fonamental, ja que repercutirà en el saber actuar o fer.

L'escolta activa és una habilitat cabdal i de les més complicades en la nostra professió. Significa no només escoltar, sinó entendre des del punt de vista del que parla el que expressa directament i sobretot els sentiments, les idees o pensaments que transmet l'altra persona en la seva emissió. Això, comporta empatia, saber posicionar-se des de la perspectiva del que parla, entendre el que transmet per poder actuar i donar una resposta adequada.

És essencial saber escoltar per aconseguir un ambient agradable i fer que es sentin còmodes davant la situació, tant les organitzacions com les persones. Com a professionals, *hem de preservar l'oportunitat d'expressar el que senten o volen per actuar de la forma més correcta i propera a les seves necessitats o inquietuds.*

En definitiva, aquesta característica és imprescindible, ja que com pedagogs hem d'aconseguir que cada individu se senti únic i tingui espais d'interacció suficients per fer-nos participants dels seus problemes i interessos. Això ens permetrà comprendre i reaccionar de la millor manera possible, donar una resposta més ajustada a l'individu, a la situació educativa concreta o a les possibilitats reals de l'organització. A través de l'escolta podem conèixer quina ha de ser la nostra acció pedagògica.

El pedagog com a orientador

Cristina Ramos i Cristina Collados (E8 i E9)

L'orientació educativa és una funció fonamental del pedagog/a que sovint queda solapada dins d'altres àmbits professionals. A partir d'aquí, molts pedagogs i pedagogues ens preguntem: Només podem orientar a dins l'àmbit formal? La gent no necessita orientació acadèmica, professional i personal?.

Davant aquestes qüestions ens plantejem molt seriosament la idea de la visibilitat del pedagog en aquest àmbit, ja que compta amb les competències necessàries per a desenvolupar amb èxit les funcions pròpies d'un orientador.

La nostra experiència ens indica que una manca d'orientació pot provocar una sèrie d'angoixes, inseguretats i inquietuds en no tenir clar uns objectius de futur. Objectius que tenen a veure amb el seu coneixement personal, les seves habilitats i aptituds, però també amb les seves opcions acadèmiques i possibilitats formatives. I en darrer terme, objectius referits a les oportunitats d'incorporar-se al món laboral i de projecció professional.

Com a conseqüència d'això, *el perfil del pedagog ha de saber oferir els mitjans, recursos i estratègies necessàries perquè la persona pugui adquirir les competències necessàries i garantir el seu futur personal i professional.* Informar, orientar, ajudar a superar els moments de transició, propiciar la reflexió i facilitar la presa de decisions, són algunes de les intervencions que com a pedagogs hem de dur a terme.

Tenir una visió optimista

Alba Gómez (E10)

En una societat postmoderna en què la migració, les desigualtats socials i el consumisme formen part de l'entorn en què ens trobem immersos, ens cal una visió optimista que faci front a la realitat que hi ha a les institucions. Això ens ha portat a reflexionar que *l'educació és la millor eina per afrontar la crisi com una possibilitat de canvi, que ha de començar per un mateix.*

Aleshores, entenem la migració com una oportunitat de fomentar la inclusió i l'atenció a la diversitat a fi d'aconseguir que els infants i joves siguin adults amb un comportament respectuós i de convivència entre tots. Acceptar les individualitats personals i aglutinar les semblances que ens uneixen.

A més a més, en un món ple de desigualtats, la pedagogia orienta i motiva a tots aquells alumnes que viuen en la pobresa permetent-los adquirir competències sobre el mercat de l'ocupació i millorar les seves condicions de vida. Tenim a les nostres mans la possibilitat d'assegurar la igualtat d'oportunitats i d'oferir un tracte equitatiu als nostres infants i joves.

I per últim, actuar i treballar pedagògicament el consumisme permet formar actituds i afavorir consciències davant d'una forma de viure més sostenible. Ajudar a qüestionar-se i reflexionar sobre l'impacte de les nostres eleccions i el seu efecte sobre l'entorn, fa que tots tinguem una noció realista de la limitació dels recursos naturals i de la gran demanda energètica que sustenta les nostres vides.

Saber aprofitar les oportunitats

Àlex Siurana (E11)

Al llarg d'aquests 4 anys del Grau ens ha permès entendre la Pedagogia com la ciència que ens ensenya a aprendre, que ens ensenya a tenir una mirada crítica, general i reflexiva de l'educació i la societat. Alhora la Pedagogia està relacionada amb altres ciències, com poden ser per exemple la psicologia, la docència i la sociologia entre d'altres, esdevenint un escenari molt general i polivalent. Això pot provocar que moltes vegades hi hagi un gran desconeixement de les tasques específiques que podem exercir, i aleshores, es deriva aquesta tasca a un altre tipus de professional.

Analitzant la nostra curta experiència professional, podem dir, que *en la nostra professió no hi ha lloc per les persones conformistes ni impacients*. Som professionals de l'educació que pràcticament la societat desconeix, i és per aquest motiu que, quan arribem a un lloc, no fem allò que ens agradaria fer, però hem de ser pacients, saber escoltar i saber com i quan dir les coses. Hem de donar confiança, de saber acceptar allò que se'ns encomana fent-ho de la millor manera possible i estar atents per si sorgeix alguna oportunitat que ens permeti fer la nostra figura més visible. Hem de confiar en el nostre saber fer, saber estar i saber comprendre, sense por i confiant en nosaltres mateixos.

A partir de les idees que hem compartit en els moments de pràctica reflexiva, ens hem adonat de la gran varietat d'àmbits d'actuació que té el pedagog. Actualment, estem fent pràctiques a diferents institucions on hi ha pedagogs exercint, per tant, l'únic que necessitem és una oportunitat, la motivació i el convenciment necessaris per exercir com a professionals de l'educació que som.

3- Pràctiques Externes. Grau de Pedagogia. Guia per l'alumnat. Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona. Disponible a: <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/32364/1/guia%20PEX%20alumnat%20OMADO.pdf> (Darrera consulta: 23/3/2014).

4- En referir-nos al pedagog en el decurs de l'assaig fem menció al gènere masculí i femení.

5- Pedagogia ve del grec, paidagogos, que era l'esclau que acompanyava els nens a l'escola.

6- Ivàn Illich va ser un autor d'una sèrie de crítiques a les institucions clau del progrés en la cultura moderna. Va formular profundes crítiques a l'educació escolar com la negociació de l'equitat i la justícia social, entre altres temes.

© VII PREMI D'ASSAIG PEDAGÒGIC FREDERIC COMPANYY I FRANQUESA

© Títol: "Un còctel per descobrir-nos"

© Autores: BEGOÑA PIQUÉ, Judit Barco, Clàudia Blanco, Cristina Collados, Alba Gómez, Anna Jordà, Irene Martínez, Carmen Pey, Paula Quirante, Cristina Ramos, Miriam Redondo i Alexandre Siurana
Barcelona, 30 de juny de 2014

Edita:

Col·legi de Pedagogos de Catalunya

Drets exclusius d'edició: Col·legi de Pedagogos de Catalunya

Els continguts poden ser reproduïts, citant-ne la font

Els pensaments, criteris i judicis expressats en l'article són exclusivament dels autors/jes
L'article pot ser reproduït, citant-ne l'origen i l'autor/a